บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมศุลกากร สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล ส่วนวินัยและความรับผิดทางละเมิด ภายใน. ๒๐ ๖๓๓๖
ที่ กค ๐๕๑๖/ว ๖๑๑ **วันที่** ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐
เรื่อง แนวการดำเนินการและการแต่งตั้งคณะกรรมการทางวินัยและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

เรียน หัวหน้าส่วนราชการระดับสำนัก สำนักงาน กลุ่ม และด่านศุลกากรทุกแห่ง

ด้วยกรมศุลกากร เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเป็นการเฉพาะ และการดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพื่อออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่กฎหมาย กฎ ระเบียบกำหนด โดยอาศัยแนวการดำเนินการตามบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงขอเวียนให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินการและการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๑. การดำเนินการทางวินัย

๑.๑ การดำเนินการของผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา

ตามนัยมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๒ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ในกรณีที่มีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ามีการกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่ต้องรายงานตามลำดับชั้นให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ (อธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๙๐) ทราบโดยเร็ว โดยทำเป็นหนังสือ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ชื่อผู้กล่าวหา (ถ้ามี)
(๒) ชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา
(๓) ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่กล่าวหาหรือเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิดวินัย
(๔) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเท่าที่มี

เพื่อประกอบการรายงานดังกล่าว ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา อาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้ใด ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นก็ได้ แต่การกระทำดังกล่าวต้องกระทำโดยรวดเร็ว มิฉะนั้น อาจถือว่าละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริต เป็นการกระทำผิดวินัยตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๒ การสืบสวนข้อเท็จจริง

เมื่อได้รับรายงาน ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ อาจพิจารณาดำเนินการต่อไป หรือจะสั่งให้สืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีดังกล่าวมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ซึ่งการสืบสวนนี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะดำเนินการเอง หรือมอบหมายข้าราชการพลเรือนสามัญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการก็ได้ ตามนัยมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๕ (๒) ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยได้กำหนดแนวทางการสืบสวนข้อเท็จจริงไว้เป็น ๒ แนวทาง

/๑.๒.๑ กรณี...

๑.๒.๑ กรณีมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการสืบสวนโดยผู้บังคับบัญชานั้น อาจสืบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสืบสวนข้อเท็จจริงก็ได้ แล้วรายงานให้กรมศุลกากรทราบว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร เพื่อที่กรมศุลกากรจะได้พิจารณาดำเนินการต่อไป โดยผู้บังคับบัญชาอาจแต่งตั้งให้ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ หรือลูกจ้างชั่วคราวให้เป็นผู้ดำเนินการสืบสวนตามความเหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงระดับของผู้ถูกกล่าวหาและเรื่องที่กล่าวหา

๑.๒.๒ กรณีแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง โดยกรมศุลกากรอาศัยอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง เพื่อดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการทางวินัย โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายดังกล่าว อาจแต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ หรือลูกจ้างชั่วคราวก็ได้

เมื่อมีการดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงเพื่อสืบสวนหาข้อเท็จจริงในเรื่องที่มีการกล่าวหาหรือสงสัยว่ากระทำผิดวินัยแล้ว ให้รายงานผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่ากรณีมีมูลควรกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยหรือไม่

๑.๓ การสอบสวนทางวินัย

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ได้รับรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นในข้อ ๑.๑ หรือรายงานผลการสืบสวนข้อเท็จจริงในข้อ ๑.๒ แล้วเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

๑.๓.๑ กรณีเห็นว่ามีมูลควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการตามข้อ ๘ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ ๒ แนวทาง ดังนี้

(๑) ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๘ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญมีองค์ประกอบ คือ ประธานกรรมการ ๑ คน กรรมการอย่างน้อย ๒ คน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ทั้งนี้ กรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ไม่จำต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย แต่อย่างใด เนื่องจากคุณสมบัติของกรรมการสอบสวนตามข้อ ๑๘ วรรคสาม แห่งกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ใช้บังคับเฉพาะกรณีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น ทั้งนี้ ในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการจากข้าราชการฝ่ายพลเรือนซึ่งมิใช่ข้าราชการการเมืองก็ได้ และในกรณีเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนอาจให้มีผู้ช่วยเลขานุการโดยแต่งตั้งจากลูกจ้างประจำ หรือพนักงานราชการ ด้วยก็ได้

(๒) ดำเนินการโดยไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๙ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้ดำเนินการทางวินัยโดยไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มอบหมายคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงที่กรมศุลกากรแต่งตั้งในข้อ ๑.๒.๒ หรือมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหานั้น แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเป็นหนังสือให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ทั้งนี้ ต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนด

/๑.๓.๒ กรณี...

๑.๓.๒ กรณีเห็นว่ามีมูลควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการตามมาตรา ๙๓ ประกอบข้อ ๑๘ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง โดยแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญ มีองค์ประกอบ คือ ประธานกรรมการ ๑ คน กรรมการอย่างน้อย ๒ คน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ซึ่งประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ว๒ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และคณะกรรมการสอบสวนอย่างน้อย ๑ คน ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย ทั้งนี้ ในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการจากข้าราชการฝ่ายพลเรือนซึ่งมิใช่ข้าราชการการเมืองก็ได้ และในกรณีเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน อาจให้มีผู้ช่วยเลขานุการ โดยแต่งตั้งจากลูกจ้างประจำหรือพนักงานราชการ ด้วยก็ได้

๒. การดำเนินการความรับผิดทางละเมิด

๒.๑ การดำเนินการของผู้บังคับบัญชาเมื่อพบว่าเกิดความเสียหาย

เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรพบว่าเกิดความเสียหายแก่กรมศุลกากร ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงอธิบดีหรือผู้ได้รับมอบหมาย ตามนัยข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ การรายงานดังกล่าวเพียงพบว่าเกิดความเสียหายก็ให้รายงานทันที โดยไม่จำต้องตรวจสอบว่าความเสียหายเกิดจากผู้ใด และเป็นจำนวนเท่าใด แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่าความเสียหายเกิดจากผู้ใด และความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ ก็ให้รายงานข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย

๒.๒ การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

เมื่อได้รับรายงานตามข้อ ๒.๑ หากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาในเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทน ตามนัยข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร และมีองค์ประกอบจำนวนไม่เกิน ๕ คน ซึ่งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มิได้มีการกำหนดคุณสมบัติว่าต้องดำรงตำแหน่งใดรวมทั้งต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกรหรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายร่วมเป็นกรรมการด้วย

ทั้งนี้ หากเห็นว่าความเสียหายเกิดจากบุคคลภายนอกให้หน่วยงานที่พบความเสียหายดำเนินคดีกับบุคคลภายนอกดังกล่าว โดยอย่าให้คดีขาดอายุความ

๓. หลักเกณฑ์การคัดสรรคณะกรรมการ

๓.๑ การคัดสรรประธานกรรมการ

ตาม กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๘ วรรคสอง กำหนดว่าประธานกรรมการสอบสวน ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามที่ ก.พ. กำหนดไว้ในขณะที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หลักการดังกล่าวนี้ใช้บังคับเฉพาะการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรม กรมศุลกากร ได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดด้วย เช่น กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งในระดับชำนาญการ กรมศุลกากรจะแต่งตั้งประธานกรรมการจากข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับสายการบังคับบัญชาไม่ต่ำกว่าหัวหน้าฝ่าย

/๓.๒ ผู้ดำรง...

๓.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย

ตามกฎ ก.พ. ว่าด้วยดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๘ วรรคสาม กำหนดว่า กรรมการสอบสวนอย่างน้อย ๑ คน ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย หลักการดังกล่าวนี้ใช้บังคับเฉพาะ กรณีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม หากเรื่องร้องเรียนกล่าวหาใด เป็นเรื่องที่กรมศุลกากรพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็น กรมศุลกากรจะแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งนิติกรหรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายอย่างน้อย ๑ คน เป็นคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๓.๓ คัดสรรกรรมการต่างพื้นที่ในเรื่องที่สืบสวนสอบสวน

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง หรือคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เมื่อมีเรื่องร้องเรียนกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิดวินัยเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ศุลกากรพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เพื่อให้การสืบสวนสอบสวนเป็นไปโดยปราศจากอคติและให้เกิดความเป็นธรรม กรมศุลกากรจะพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจากเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ต่างเขตพื้นที่ศุลกากรที่เกิดเรื่องร้องเรียนกล่าวหา และเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตพื้นที่ศุลกากรใกล้เคียง เป็นคณะกรรมการในการดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ศุลกากรกระทำผิดวินัยหรือมีความรับผิดทางละเมิดหรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อทราบ พร้อมนี้ได้แนบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อประกอบการดำเนินการและขอความร่วมมือเพื่อถือปฏิบัติและดำเนินการต่อไป

(นายชัยยุทธ คำคุณ)
รองอธิบดี รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบควบคุมทางศุลกากร ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมศุลกากร